له نویو اصلاحاتو سره

2019

دغیر عضوی مرکبونو نوم ایشودنه

دمتوسطی او لیسی دوری د شاگردانو لپاره

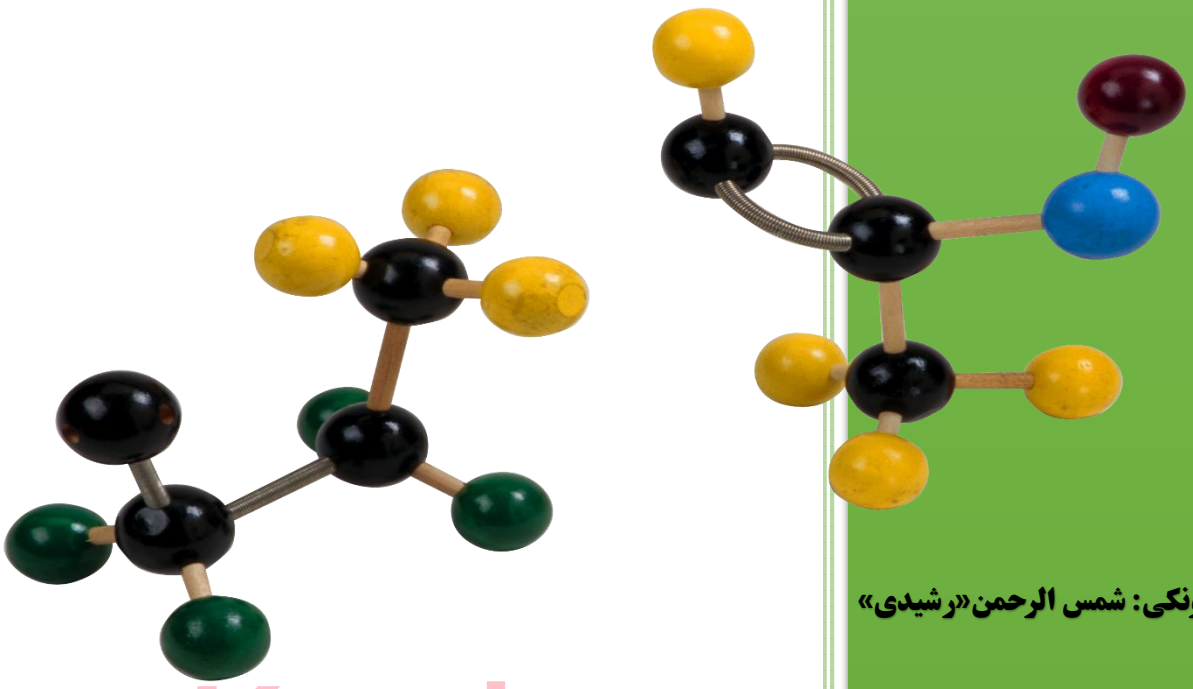

Ketabton.com

ترتیب کوونکی: شمس الرحمن«رشیدی»

shamsorhmanrashidy@gmail.com

3/30/2019

ketabton.com - The Digital Library

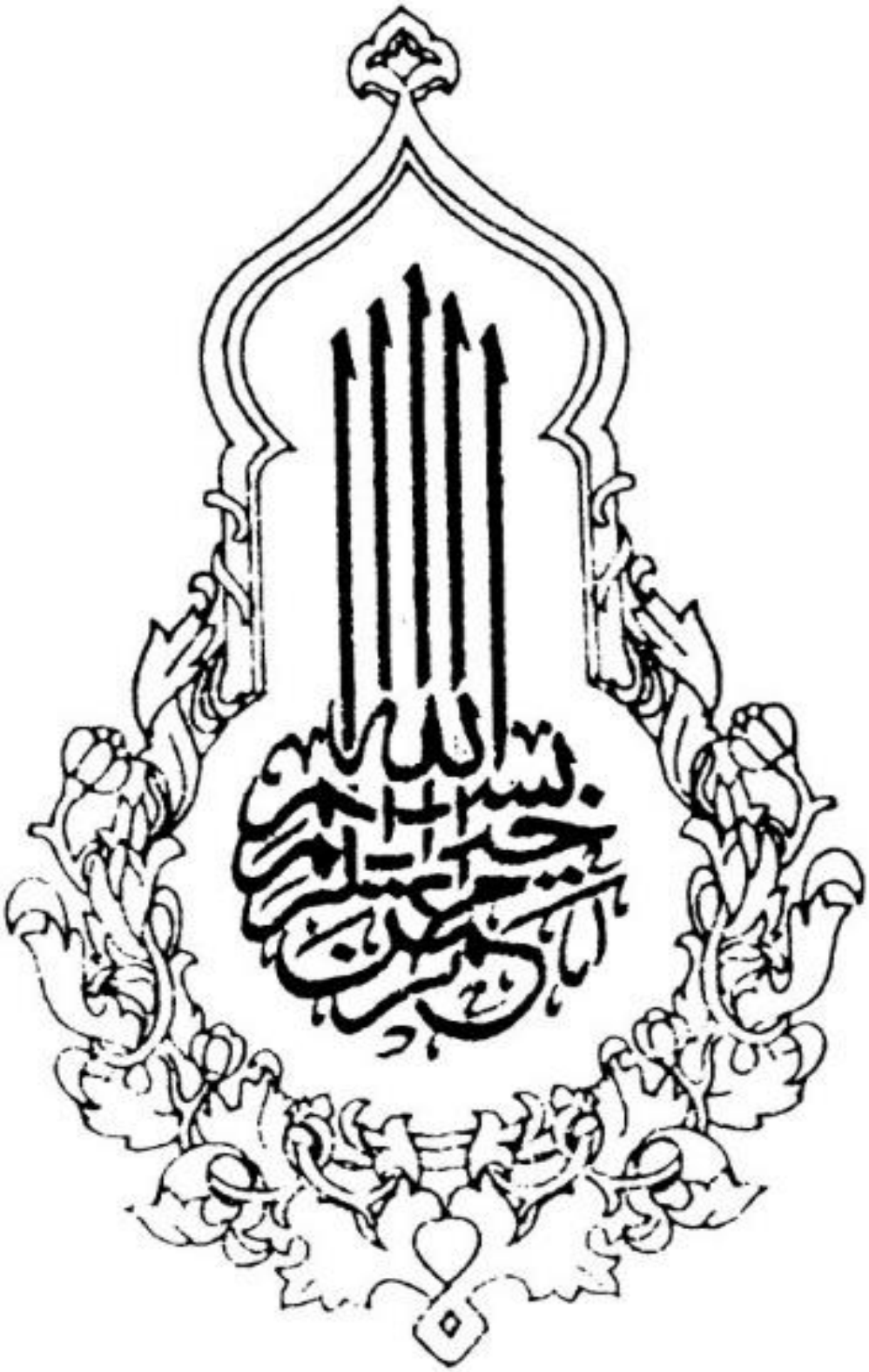

ketabton.com - The Digital Library

ketabton.com - The Digital Library

لړلیک

لړلیک ..... ج
دپیل خبری ..... د
غیر عضوی مرکبونه 1
دغیرعضوی مرکبونو ویشنه 1
اکسایدونه 2
اکسدیشن (Oxidation) 2
د اکسایدونو ډولونه 2
۱:غیرفلزی اکسایدونه : 2
دغیرفلزی اکسایدونو نوم ایښودنه: 3
۲: فلزی اکسایدونه: 4
د فلزی اکسایدونو نوم ایښودنه 4
د اکسایدونو علمی نوم ایښودنه : 5
۳: امفوتریک اکسایدونه 5
۴:خنثی اکسایدونه 6
تیزابونه 6
دری گونی (اکسیجن) لرونکی تیزابو نوم ایښودنه 7
خلورم اصلی گروپ تیزابونه: 7
پنځم اصلی گروپ تیزابونه: 8
د شپږم اصلی گروپ عناصر: 9
داووم گروپ تیزابی عناصر 9
القلی (Base)یا قلوی گانی 10
مالگی یا منرالونه (Salts) 11
دوه عنصره مالگی 11
علمی نوم ایښودنه 13
داکسیجن لرونکی یا دری عنصره مالگی 13
خلور عنصره تیزابونه یا مالگی 14
القلی مالگی 15
اخځلیکونه 16

ketabton.com - The Digital Library

دپيل خبرى

الحمدالله رب العلمين والسلام علي سيد الانبياً والمرسلين وعلي اله واصحابه اجمعين وعلي من تبعهم الي يوم الدين :
اما بعد فاعوذ باالله من الشيطن الرجيم . بسم الله الرحمن الرحيم ط

(والانعام خلقها لكم فيهادفٌ ومنها تاكلون .ولكم فيها جمال حين تريحون وحين تسرحون)

(سورۀ النحل پاره ١٤ آياتون ٤-٦)

دا چې نړۍ نن د ژوند په پرمختللو پراونو کې ده او د نړۍ عالمان يو تر بله دانسان د ژوند لپاره د سهولتونو په رامنځ ته کولو کې ګړندۍ هڅې کوي . چې څنګه کولای شي د انسانانو دژوند لپاره لااسانتياوي برابري کړي .

په وروستيو وختونو کې د پښتو ژبې د بډاينې لپاره هڅې شوې او تر دېره بريده په هر اړخ کې د پرمختګ په لور ګامونه اخلي .په دې لړۍ کښې هم د يوی ستن په اندازه برخه واخيسته او د غير عضويی کيميا په برخه کې می د غيرعضويی مرکبونو نوم ايښودنی په اړه ځينې مطالب په لنډ دول چمتو کړل.

تر خپل وس او توان پورې مې د لفظي ستونزو په له منځه وړلو کې هڅه کړې .

په همدې هيله چې افغانان وروڼه او خويندې به ترينه کټه واخلي .

دتېروتنو په صورت کې ببښنه راته وکړئ او سالیمې نيوکې مه راڅخه سپموئ.

په درنښت

شمس الرحمن(رشيدی)

داسلامی تمدن مرکز غـــــزنی ولايت

ketabton.com - The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

غیر عضوی مرکبونه

غیر عضوی مرکبونه هغه مرکبونه دی چی په خپل ترکیب(جوړښت) کی د کاربن او هایدروجن عناصر ونه لری خو په ځینو کی چی شته هغه بیا د عضوی مرکبونو خواص نه لری.

مثال: اوبه (H_2O)، کاربن ډای اکساید (CO_2) کاربونیټونه($Ca(CH_3)$, $NaHCO_3$, $NaCO_3$, $CaCO_3$) او داسی نور دا ټول د غیرعضوی مرکبونو له جملی څخه دی.

دغیرعضوی مرکبونوشمیر نظر عضوی مرکبونو ته لیږ ده تقریبا اد اتوسوو زرو(۸۰۰۰۰۰) په شاوخوا کی ده .

دغیرعضوی مرکبونو تعاملات ګړندی دی چی زیات یی بغیر له تودوخی او کتلست څخه سرته رسیږی ،مالیکولی کتله یی کمه ده آیونی قطبی اشتراکی اړیکه لری او همداشان ډیر یی د بریشنا تیرونکی (هادی) دی.

دغیرعضوی مرکبونو ویشنه

غیرعضوی مرکبونه په څلورو برخو باندی ویشل شوی.

I. اوکسایدونه (Oxides)
II. تیزابونه (Acids)
III. القلی ګانی (Base)
IV. مالګی (Mineral)

اکسایدونه دوه عنصره مرکبونه دی او په څلورو برخو باندی ویشل شوی دی.

A. غیر فلزی اکسایدونه
B. فلزی اکسایدونه
C. امفوتریک اکسایدونه
D. خنثی اکسایدونه

القلی ګانی څو عنصره مرکبونه دی او تیزابونه او مالګی دوه برخی لری :

1. څو عنصره مرکبونه
2. دوه عنصره مرکبونه

ketabton.com - The Digital Library

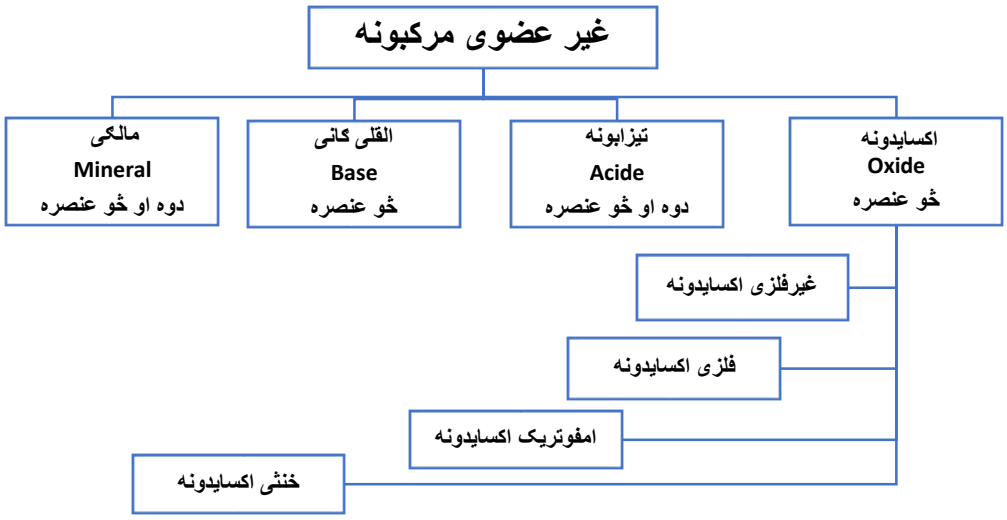

اکسایدونه

اکسایدونه هغه مرکبونه دی چې د اکسیجن (O_2) او نورو عناصرو له تعامل څخه لاسته راځی.

اکسایدونه<---------- عنصر + اکسیجن

$S + O_2 \longrightarrow SO_2$

$C + O \longrightarrow CO_2$

$Fe + O \longrightarrow FeO$

اکسدیشن (Oxidation)

د اکسیجن(O_2) عنصر د فلز او غیرفلز سره اکسایدونه جوړوی د اکساید جوړیدنی ته د اکسیدیشن عملیه وایی.

یا د اکسیجن(O_2) نصبول په بله ماده باندی عبارت له اکسیدیشن څخه ده.

د اکسایدونو ډولونه

۱:غیرفلزی اکسایدونه :

د غیر فلز اکسیدیشن عملیه غیر فلزی اکساید جوړوی.

غیر فلزی اکسایدونه <---------- O_2 +غیرفلزونه

$S + O_2 \longrightarrow SO_2$

ketabton.com - The Digital Library

او داسی نور لکه (CO_2 , SO_3 , NO_2 , N_2O_5 , N_2O_3) هم جوړوی

قانون: غیرفلزی اکسایدونه تیزابی اکسایدونه دی چی دغیرفلزی اکسایدونو تعامل د اوبو سره غیرفلزی تیزاب جوړوی .

تیزاب <---------- غیرفلزی اکسایدونه + H_2O

SO_3 (g) + H_2O (l) ----------> H_2SO_4

CO_2 + H_2O (l) ----------> H_2CO_3

دغیرفلزی اکسایدونو نوم ایښودنه:

د غیرفلزونو په نوم ایښودنه کی اول د غیرفلز نوم او بیا د (mono, di,tri,tetra,penta) وروستاړی او د هغه څخه وروسته د اکساید (Oxide) کلمه ذکر کوو.

غیر فلزونه متحول ولانس لری نو خکه مختلف مرکبات جوړوی .

مثالونه:

د اکساید کلمه	وروستاړی	دغیرفلز نوم	مختاړی	دغیر فلزی اکساید فورمول
Oxide	mono	Carbon	-	CO
Oxide	di	Carbon	-	CO_2
Oxide	mono	Sulfur	-	SO
Oxide	di	Sulfur	-	SO_2
Oxide	tri	Sulfur	-	SO_3
Oxide	mono	Nitrogen	Di	N_2O
Oxide	tri	Nitrogen	Di	N_2O_3
Oxide	penta	Nitrogen	Di	N_2O_5
Oxide	mono	phosphorus	Di	P_2O
Oxide	tri	phosphorus	Di	P_2O_3
Oxide	penta	phosphorus	Di	P_2O_5

ketabton.com - The Digital Library

۲: فلزی اکسایدونه:

فلزونه د O_2 سره تعامل کوی او فلزی اکسایدونه جوړوی او فلزی اکسایدونو ته القلی اکسایدونه هم ویلای شو ځکه چی : قانون:

القلی <--------- فلزی اکسایدونه + H_2o

د فلزی اکسایدونو نوم ایښودنه

۱: اول د فلز نوم بیا د اکساید کلمه ذکر کوو:

د اکساید کلمه	دفلز نوم	دفلز اکساید فورمول
Oxide	lithium	Li_2o
Oxide	Sodium	Na_2O
Oxide	Potassium	K_2O
Oxide	Magnesium	Mg O
Oxide	Calcium	Ca O
Oxide	Aluminum	Al_2o
Oxide	Zink	Zn O

۲: که فلزد متحول او څو ولانسه لرونکی وه په دی حالات کی د فلز نوم ورسره که لوړ ولانس وه د (ic) وروستاړی او که د ټیټ ولانس لرونکی وه د (ous) وروستاړی ذکر بیا ور پسی د (oxide) اکساید کلمه ذکر کوو.

د اکساید کلمه	دفلز نوم	دفلز اکساید فورمول
Oxide	Ferrous	$Fe^{+2}O^{-2}$
Oxide	Ferric	$Fe_2{}^{+3}O^{-2}{}_3$
Oxide	Cuprous	$Cu^{+1}{}_2O^{-2}$
Oxide	Cupric	$Cu^{+2}O^{-2}$
Oxide	Mercurous	$Hg^{+1}O^{-2}$
Oxide	Mercuric	$Hg^{+2}O^{-2}$

ketabton.com - The Digital Library

د اکسایدونو علمی نوم ایښودنه :

په علمی نوم ایښودنه سره د عنصر نوم بیا د عنصر د اکسدیشن نمبر په واړه قوس کی او بیا د اکسید کلمه ذکر کوو:

د اکساید کلمه	داکسدیشن نمبر	د مرکب نوم	دمرکب فورمول
Oxide	(I)	Carbon	CO
Oxide	(II)	Carbon	CO_2
Oxide	(I)	Iron	FeO
Oxide	(III)	Iron	FeO_3

۳: امفوتریک اکسایدونه

امفوتریک اکسایدونه هغه اکسایدونه دی چی دوه گونی خاصیت ولری یعنی هم تیزابی او هم القلی خاصیت ولری.

یعنی د القلی په وړاندی د تیزاب او د تیزاب په وړاندی د القلی خاصیت شکاره کوی .

قانون:

مالګه + H_2O <---------- تیزابونه + القلی

مالګه + H_2O <---------- القلی + امفوتریک اکساید

مالګه + H_2O <---------- تیزاب + امفوتریک اکساید

امفوتریک اکسایدونه دغه دی:

د اکساید کلمه	د مرکب نوم	د مرکب فورمول
Oxide	Almunim	Al_2O_3
Oxide	Arsenic	As_2O_3
Oxide	Chromium	Sb_2O_3
Oxide	Zink	ZnO
Oxide	Pulmbium	PbO
Oxide	Stadium	SnO
Oxide	Hydrogen	H_2O

ketabton.com - The Digital Library

۴:خنثی اکسایدونه

خنثی اکسایدونه هغه اکسایدونه دی چی نه تیزابی او نه هم القلی خاصیت ولری.

مثال:

د اکساید کلمه	وروستاړی	دمرکب نوم	مختاړی	دمرکب فورمول
Oxide	-	Carbon	-	CO
Oxide	mono	Nitrogen	Di	N_2O
Oxide	mono	Nitrogen	mono	NO
Oxide	-	Nitrogen	-	NO

تیزابونه

د تیزاب یا اسید کلمه (Acid) د (Acidus) یونانی کلمی څخه اخستل شوی ده چی معنی یی تروش والی او تریوالی ده .

د تیزابو په باره کی د ارینوس تعریف: تیزابونه هغه مرکبونه دی چی په اوبو کی د حل کیدو په وخت کی د هایدروجن(H^+) آیون جوړ کړی.

تیزابونه کیدای شی دوه عنصره یا څو عنصره وی .

acid> ---------- غیرفلز+ H

دغه لاندی تیزابونه په نوم ایشودنه کی نه دی شامل :

1. هایدرولین (N_2H_4)
2. آمونیا (NH_3)
3. اوبه (H_2O)
4. میتان (CH_4)

که تیزابونه په اوبو کی شتون ولری نو په نوم ایښودنه کی یی اول د (Hydro)هایدرو کلمه بیا د غیر فلز نوم بیا د لوړ اکسیدیشن نمبر لپاره (ic) او د ټیټ نمبر اکسیدیشن لپاره (ous) وروستاړی ذکر بیا د داسید(acid) کلمه ذکر کوو.

ketabton.com - The Digital Library

د اسید کلمه	وروستاړی	دغیرفلزنوم	دهایدورو کلمه	دمرکب فورمول
acid	ic	Flor	Hydro	HF
acid	ic	clor	Hydro	HCL
acid	ic	Brom	Hydro	HBr
acid	ic	Icon	Hydro	HI
acid	ous	sulfa	Hydro	H_2S
acid	ic	phosphor	Hydro	H_3P
acid	ic	Cyan	Hydro	HCN

او که په اوبو کی شتون ونه لری اول هایدروجن(Hydrogen)بیا غیر فلزنوم بیا (ide)کلمه لیکو.

وروستاړی	دغیرفلزنوم	دهایدوروجن کلمه	دمرکب فورمول
ide	Flor	Hydrogen	HF
ide	clor	Hydrogen	HCL
ide	Brom	Hydrogen	HBr
ide	Iocl	Hydrogen	HI
ide	sulf	Hydrogen	H_2S
ide	phosphor	Hydrogen	H_3P
ide	Cyan	Hydrogen	HCN

هایدروجن سیانید Hydrogen Cyanide یو دری عنصره مرکب ده خو اکسیجن نه لری ځکه په دوه گونی تیزابو کی شمیرل کیږی.

دری گونی (اکسیجن) لرونکی تیزابو نوم ایښودنه

دا تیزابونه په خپل جوړښت کی اکسیجن هم لری او د څلورم اصلی گروپ څخه شروع ده:

څلورم اصلی گروپ تیزابونه:

څلورم اصلی گروپ عناصر دوه مثبت ولانسونه لری یا اکسیدیشن نمبر لری چی عبارت دی له [+4,+2] دی او دا دوه ډوله اکسیجن لرونکی تیزابونه جوړوی.

مرکزی عنصر: هغه عناصر دی چی په یومالیکول کی دلوړ اکسیدیشن نمبر لرونکی وی.

ketabton.com - The Digital Library

ic+acid+دمرکزی عنصر نوم<------$^{+4}$-----د مرکزی عنصر اکسیدیشن نمبر مطابق کروپ

ous+acid+دمرکزی عنصر نوم<------$^{+2}$-----د مرکزی عنصر اکسیدیشن نمبر ۲واحد کم کروپ

مثالونه

داسید کلمه	وروستاړی	نوم	دمرکب فورمول
acid	ic	Carbon	$H^{+1}_2C^{+4}O^{-2}_3$
acid	ous	Carbon	$H^{+1}_2C^{+2}O^{-2}_2$
acid	ic	Silico	$H^{+1}_2Si^{+4}O^{-2}_3$
acid	ous	Silico	$H^{+1}_2Si^{+2}O^{-2}_2$

پنځم اصلی گروپ تیزابونه:

پنځم اصلی گروپ عناصردری ولانسونه لری یا اکسیدښن نمبر لری چی عبارت دی له [+5,+3,+1] دی او دا دری ډوله اکسیجن لرونکی تیزابونه جوړوی.

ic+acid+دمرکزی عنصر نوم<------$^{+5}$-----د عنصر اکسیدیشن نمبر مطابق کروپ

ous+acid+دمرکزی عنصر نوم<------$^{+3}$-----د عنصر اکسیدیشن نمبر۲واحد کم کروپ

ic+acid+دمرکزی عنصر نوم+Hypo<------$^{+1}$-----د عنصر اکسیدیشن نمبر۴واحد کم کروپ

مثالونه

داسید کلمه	وروستاړی	نوم	مختاړی	دمرکب فورمول
acid	ic	Nitr		$H^{+1}N^{+5}O^{-2}_3$
acid	ous	Nitr		$H^{+1}N^{+3}O^{-2}_2$
acid	ous	Nitr	Hypo	$H^{+1}N^{+1}O^{-2}$
acid	ic	Phosphor		$H^{+1}_3P^{+5}O^{-2}_4$
acid	ous	Phosphor		$H^{+1}_3P^{+3}O^{-2}_3$
acid	ous	Phosphor	Hypo	$H^{+1}_3P^{+1}O^{-2}_2$
acid	ic	Arsen		$H^{+1}_3As^{+5}O^{-2}_4$
acid	ous	Arsen		$H^{+1}_3As^{+3}O^{2}_4$
acid	ous	Arsen	Hypo	$H^{+1}_3As^{+1}O^{-2}_4$

ketabton.com - The Digital Library

د شپږم اصلی گروپ عناصر:

د شپږم کروپ عناصر هم د پنځم کروپ په شان دی او نږم ایشودنه یی هم د پنځم گروپ په شان ده ځو د اکسیدیشن نمبر یی فرق کوی چی عبارت دی له [+6,+4,+2] څخه .

مثالونه

داسید کلمه	وروستاړی	نوم	مختاړی	دمرکب فورمول
acid	ic	Sulfur		$H^{+1}_2S^{+6}O^{-2}_4$
acid	ous	Sulfur		$H^{+1}_2S^{+4}O^{-2}_3$
acid	ous	Sulfur	Hypo	$H^{+1}_2S^{+2}O^{2}_2$
acid	ic	Selen		$H^{+1}_2Se^{+6}O^{-2}_4$
acid	ous	Selen		$H^{+1}_2Se^{+4}O^{-2}_4$
acid	ous	Selen	Hypo	$H^{+1}_2Se^{+2}O^{-2}_4$

داووم گروپ تیزابی عناصر

د اووم گروپ د اکسیدیشن نمبرونه دغه څلور دی [+1,+3,+5,+7].

ic+acid+دمرکزی عنصر نومper & Hyper<------$^{+7}$-----د عنصر اکسیدیشن نمبر مطابق کروپ

ic+acid+دمرکزی عنصر نوم <------$^{+5}$-----د عنصر اکسیدیشن نمبر۲واحد کم کروپ

ous+acid+دمرکزی عنصر نوم <------$^{+3}$-----د عنصر اکسیدیشن نمبر۴واحد کم کروپ

ous+acid+دمرکزی عنصر نوم Hypo+------>$^{+1}$-----د عنصر اکسیدیشن نمبر٦واحد کم کروپ

ketabton.com - The Digital Library

مثالونه

داسید کلمه	وروستاړی	نوم	مختاړی	دمرکب فورمول
acid	ic	color	per	$H^{+1}Cl^{+7}O^{-2}_{4}$
acid	ic	color	.	$H^{+1}Cl^{+5}O^{-2}_{3}$
acid	ous	color	.	$H^{+1}Cl^{+3}O^{-2}_{2}$
acid	ous	color	Hypo	$H^{+1}Cl^{+1}O^{-2}$
acid	ic	Brom	per	$H^{+1}Br^{+7}O^{-2}_{4}$
acid	ic	Brom	.	$H^{+1}Br^{+5}O^{-2}_{3}$
acid	ous	Brom	.	$H^{+1}Br^{+3}O^{-2}$
acid	ous	Brom	Hypo	$H^{+1}Br^{+1}O^{-2}$

القلی (Base)یا قلوی ګانی

د القلی (Alkali) یوه عربی کلمه ده چی ایرو ته وایی .

القلی هغه مرکبونه دی چی په اوبو کی دحل کیدو په وخت کی د هایدروکسل آیون (OH) تولیدوی .

فلزی اکسایدونه له اوبو سره تعامل کوی او قلوی جوړوی .

هغه فلزونه چی ثابت ولانس ولری یو ډول قلوی جوړوی چی اول د فلز نوم بیا د هایدوکساید کلمه اخلو:

مثالونه:؟.

دهایدروکساید کلمه	نوم	دمرکب فورمول
Hydroxide	lithium	$li^{+1}(OH^{-1})$
Hydroxide	Sodium	$Na^{+1}(OH^{-1})$
Hydroxide	potassium	$K^{+1}(OH^{-1})$
Hydroxide	calcium	$Ca^{+2}(OH^{-1})$
Hydroxide	Magnesium	$Mg^{+2}(OH^{-1})_{2}$
Hydroxide	AlmunuIm	$Al^{+3}(OH^{-1})_{3}$

هغه فلزونه چی متحول ولانس ولری مختلفی قلویانی جوړوی اول د فلز د نوم بعد دلوړاکسیدیشن لپاره (ic) کلمه او د ټیټ ولانس لپاره د (ous) کلمه بیا د هایدروکساید کلمه ذکر کوو ..

ketabton.com - The Digital Library

دهایدروکساید کلمه		نوم	دمرکب فورمول
Hydroxide	ous	Fer	$Fe^{+2}(OH^{-1})_2$
Hydroxide	ic	Fer	$Fe^{+3}(OH)_3$
Hydroxide	ous	Cupper	$Cu^{+1}(OH^{-1})$
Hydroxide	ic	Cupper	$Cu^{+2}(OH^{-1})_2$
Hydroxide	ous	Mercur	$Hg^{+1}(OH^{-1})$
Hydroxide	ic	Mercur	$Hg^{+2(}OH^{-1})_2$

مالگی یا منرالونه (Salts)

هغه وخت چی غیرفلزونه د فلز سره تعامل وکړی نو مالگی او منرالونه جوړوی .

کله چی قلوی له تیزابو سره تعامل وکړی مالگی جوړوی .

فلز + غیر فلز <---------- مالگی او منرالونه

دوه عنصره مالگی

هغه فلزونه چی ثابت ولانس ولری یوډول مالگه جوړوی په نوم ایښودنه کی اول د فلز نوم بیا دغیرفلز نوم بیا د (ide) وروستاړی ذکر کوو.

۱: هالایدونه چی د اووم گروپ عناصر دی Halide

عنصر + $X^{-1}{}_2$

دمرکب سمبول	دفلزنوم	دغیرفلزنوم	د(Ide) کلمه
$Na^{+1}Cl^{-1}$	Sodium	Color	ide
$K^{+1}Br^{-1}$	potassium	Brom	ide
$Li^{+1}I^{-1}$	Latium	Iod	ide
$Al^{+3}Cl^{-1}{}_3$	Almunium	Color	ide

Halogens X_2 ---> Fe, Cl2, Br2, I

ketabton.com - The Digital Library

۲: سلفایدونه Sulfide

د(Ide) کلمه	دغیرفلزنوم	دفلزنوم	دمرکب سمبول
ide	Sulf	Sodium	$Na^{+1}{}_2S^{-2}$
ide	Sulf	potassium	$K^{+1}{}_2S^{-2}$

عنصر S^{-2}+

۳: نایترایت Nitride

عنصر N^{-3} +

د(Ide) کلمه	دغیرفلزنوم	دفلزنوم	دمرکب سمبول
ide	Nitr	potassium	$K^{+1}{}_3N^{-3}$
ide	Nitr	Almunium	$Al^{+3}N^{-3}$

۴:فاسفید Phosphide

عنصر P^{-3} +

د(Ide) کلمه	دغیرفلزنوم	دفلزنوم	دمرکب سمبول
ide	Phosph	Sodium	$Na^{+1}{}_3S^{-3}$
ide	Phosph	Magnesium	$Mg^{+2}{}_3N^{-3}{}_2$

۵:کاربونید Carbide عنصر+C^{-4}

د(Ide) کلمه	دغیرفلزنوم	دفلزنوم	دمرکب سمبول
ide	Carb	Calcium	$Ca^{+2}{}_2C^{-4}$
ide	Carb	Almunium	$AL^{+3}{}_4N^{-4}{}_3$

٦:سیاناید Cyanide عنصر+CN^{-4}

د(Ide) کلمه	دغیرفلزنوم	دفلزنوم	دمرکب سمبول
ide	Cyan	Calcium	$Ca^{+2}CN^{-1}{}_2$
ide	Cyan	Potassium	$K^{+1}{}_4CN^{-1}$

هغه فلزونه چی متحول ولانس ولری د لوړ اکسیدیشن لپاره د (ic) کلمه او د ټیټ ولانس لپاره د(ous) کلمه ذکر کوو.

ketabton.com - The Digital Library

دمرکب سمبول	دفلزنوم	دغیرفلزنوم
$F^{+2}Cl^{-1}{}_2$	Ferous	Coloride
$F^{+3}Cl^{-1}{}_3$	Ferric	Coloride
$Fe^{-2}S^{-2}$	Ferous	Sulfide
$Fe^{+3}{}_2S^{-2}{}_3$	Ferric	Sulfide
$Cu^{+2}Cl^{-1}{}_2$	Cupric	Coloride

علمی نوم ایښودنه

اول د فلز نوم بیا د اکسیدیشن نمبر په قوس او دغیر فلز په اخیر کی د (ide) کلمه ذکر کوو.

دمرکب سمبول	دفلزنوم	د اکسیدیشن نمبر	دغیرفلز نوم او IDE کلمه
$F^{+2}S^{-2}$	Iron	II	Sulfide
$F^{+32}Cl^{-2\,3}$	Iron	III	Sulfide
$Cu^{+1}Cl^{-1}$	Coper	I	Coloride
$Cu^{+2}Cl^{-1}{}_2$	Coper	II	Coloride
$Hg^{+1}Br^{-1}$	Mercory	I	Bromide
$Hg^{-2}Br^{-1}{}_2$	Mercory	II	Bromide

داکسیجن لرونکی یا دری عنصره مالگی

اکسیجن لرونکی مالگو نوم ایشودنه د اکسیجن لرونکو تیزابو په اساس باندی کیژی .

داکسیجن لرونکو تیزابو او مالگو ترمنځ لاندی فرقونه دی.

1) په مالگو کی اول عنصر فلز ده ځکه دفلزنوم اول اخیستل کیږی.
2) هغه تیزابونه چی (ic)ولری په مالگو کی په (ate) باندی ختمیږی.
3) هغه تیزابونه چی (ous)ولری په مالگو کی په (ite) باندی ختمیږی.
4) د (per) او (Hypo) څخه هم کار اخیستل شوی.

مثالونه په راتلونکی صفحه کی دی ...

ketabton.com - The Digital Library

دمرکب سمبول	دفلزنوم	غیرفلز او وروستاړی
$Ca^{+2}C^{+4}O^{-2}_{3}$	Calcium	Carbonate
$Ca^{+2}C^{+2}O^{-2}_{2}$	Calcium	Carbonite
$Na^{+1}N^{+5}O^{-2}_{3}$	Sodium	Nitrate
$Na^{+1}N^{+3}O^{-2}_{2}$	Sodium	Nitrite
$Na^{+1}N^{+1}O^{-2}$	Sodium	hypo Nitrite
$Al^{+3}P^{+5}O^{-2}_{4}$	Almunium	phosphate
$Al^{+3}P^{+3}O^{-2}_{3}$	Almunium	phosphite
$Al^{+3}P^{+1}O^{-2}_{2}$	Almunium	hypo phosphite
$Mg^{+2}S^{+6}O^{-2}_{4}$	Magnisium	Sulfate
$Mg^{+2}S^{+4}O^{-2}_{3}$	Magnisium	Sulfite
$Mg^{+2}S^{+2}O^{-2}$	Magnisium	hypo Sulfite
$Na^{+1}Cl^{+7}O^{-2}_{4}$	Sodium	per Colorate
$Na^{+1}Cl^{+5}O^{-2}_{3}$	Sodium	Colorate
$Na^{+1}Cl^{+3}O^{-2}_{2}$	Sodium	Colorite
$Na^{+1}Cl^{+1}O^{-2}$	Sodium	hypo Colorite
$Ca^{+2}(IO^{4)-1}_{2}$	Calcium	per iodate
$Ca^{+2}(IO^{3)-1}_{2}$	Calcium	Iodate
$Ca^{+2}(IO^{2)-1}_{2}$	Calcium	Iodite
$Ca^{+2}(IO^{)-1}_{2}$	Calcium	hypo Iodite

څلور عنصره تیزابونه یا مالګی

هغه مالګی دی چی په خپل چوړښت کی دنورو سربیره د هایدروجن عنصر هم ولری نو په دی خاطر ورته څلور عنصره وایی چی په خپل ترکیب کی (فلز ، غیرفلز ، هایدروجن ، اکسیجن) لری .

په نوم ایښودنه کی دتیر په شان د فلز نه وروسته د (Bi , Hydro) استفاده کیږی.

دمرکب سمبول	دفلزنوم	غیرفلز او وروستاړی
Na+1Cl+7O-24	Sodium	per colocate
Na+1Cl+5O-23	Sodium	colorate
Na+1Cl+3O-22	Sodium	colorite
Na+1Cl+1O-2	Sodium	hypo colorite
Ca+2(IO4)-12	Calcium	per iodate
Ca+2(IO3)-12	Calcium	Iodate

ketabton.com - The Digital Library

Ca+2(IO2)-12	Calcium	iodaite
Ca+2(IO)-12	Calcium	hypo iodaite

القلی مالګی

هغه مالګی چی په خپل جوړښت کی د هایدروکسل (OH) ګروپ ولری .

په نوم ایښودنه کی اول دفلز نوم بیا د هایدروکسی (Hydroxi) کلمه او اخیر د غیر فلز نوم او ورسره د (ide) وروستاړی ذکر کوو.

دمرکب سمبول	دفلزنوم	غیرفلز او وروستاړی
$Ca^{+2}(OH)^{-1}Cl^{-1}$	Calcium	hydroxi Color ide
$Mg^{+2}(OH)^{-1}Br^{+1}$	Magnesium	hydroxi Bromide
$Na^{+1}{}_2(OH)^{-1}I^{-1}$	Sodium	hydroxi Iodide
$Al^{+3}(OH)^{-1}{}_2Cl^{-1}$	Aluminum	di hydroxi color ide
$Al^{+3}(OH)^{-1}Cl^{2}$	Aluminum	di hydroxi color ide
$K^{+1}{}_2(OG)^{-1}Br^{-1}$	Potassium	hydroxi Bromide

د ګرانو لوستونکو څخه یوه هیله : هر انسان له ځانه پوره نده او هم نشی کیدای چی یو انسان دی په یوه موضوع کی مکمل معلومات ولری نو په دی اساس به زما دغه وړه رساله هم له غلطیو خالی نه وی نو ستاسی څخه هیله لرم چی د اصلاح لپاره یی راسره د ایمانی د ندی او وروړګلوی په خاطر مرسته راسره وګړی.

E-mail : Shamsorhmanrashidy@gmail.com

Facebook: https://facebook.com/Shama.Rashidy.1

Phone Number: +93-744-482-180

ومن الله توفیق

پای

قره باغ – غـــزنـــی

۱۳۹۷/حوت/۲۳

۹:۵۵ق.ظ

ketabton.com - The Digital Library

اخځليکونه

1. نهالګر.پوهاند شیرمحمد ـ عمومی کیمیا چاپ کال ۲۰۰۶ – میهن خپرندویه ټولنه
2. بارګزی ، انجینر محمدظاهر ،اسانه کیمیا ،کال ۱۳۸۴ ل ل
3. ماموند ، خیر محمد ،عمومی کیمیا ،کال ۱۳۹۲
4. کیمیا ، افغان ترک ، پنځم ایډیشن
5. خاموش،عظیم ،پیشتاز کانکور ،۱۳۹۴
6. د مکتب نوی درسی نصاب کیمیا ټوولګی اووم ۱۳۹۵
7. د مکتب نوی درسی نصاب کیمیا ټوولګی اتم ۱۳۹۵
8. د مکتب نوی درسی نصاب کیمیا ټوولګی لسم ۱۳۹۵
9. د مکتب نوی درسی نصاب کیمیا ټوولګی یولسم ۱۳۹۵
10. www.chimistry.com
11. په انترنیت کی مختلف سایټونه د کیمیا د ځانګی مربوط.

Thank you for reading

Find more e-books and articles on Ketabton - your multilingual digital library.

www.ketabton.com

Ketabton - Pashto, Farsi, Arabic & English